Битоля или Манастиръ вътрѣ градъ въ Македония 17 ч. отъ Велесъ. Градъ съ широки улици. Брои 40000 жит. Села има 100 (?) учители

Църкви 5 Църкви и 50 Хрис. учители

5000 душ. Санджакътъ приходъ 25–40,000 л.т. по бюджета мутесарифликътъ всичко приходъ е около 200,000 л.т. Производства за изнасяне: ранни жита 5000; кукуруз 2000, пуйнакъ 3000, вълна 2000; кожи ягнешки ярешки 4000; кожи яреви за сахтиянъ 14,000; ленъ и л. семе 2000; чорапи, ямболии и др. 3000; леи, орманди (?) мутафч. 3000; грозде, вино, ракия 3000 = 41,000. Вносни стоки: Соль 10,000. кафе, шекеръ 30,000; манифактура 40000 Други стоки 10,000; ракия 5000. Оръжие др. мутафч. 15,000; бакръ, глас и др. 3000 = 113,000. — Населението разбудено, раздвиж., търгуватъ съ Европа. Управ. мутесарифликъ подъ Солунски вилаетъ Пазаръ у понедѣлникъ. Воененъ станъ. 2 църкв. 3 училища, 2 дѣвич. 3 турски 1 медресе 1 рушдие — Произведения отъ овие страни ходи за следующите мѣста: Житото всичко пращатъ Солунъ за Европа. Кукурузътъ за Солунъ и [illegible] за Шкодра; Сахтиянитѣ за Пеща, Бечъ и Сърбия; Вълната пращатъ за Бечъ и Бѣлградъ, Пастърмата за Солунъ и Триестъ Сусамътъ за Солунъ; Пуйнакътъ за Солунъ Босна и Влашко; Маслото (лой) за Солунъ, Цариградъ и Александрия; Кожи ярешки, агнешки, кавлаци, козяви и кози за Сърбия, Пеща, Бечъ, Триестъ и Марсилия; Дивачъ, зайци, сансари, гиворови (?) и др. за Сърбия, Пеща, Бечъ, Триестъ и Шкодра; Оризътъ за Солунъ, Битоля, Скопье, Босна, Сърбия и за цѣла Албания; Черноноса за Солунъ, Измир, Триестъ и у Мала Азия; Сливите за Солунъ, Марсилия, Триестъ, Сърбия Бечъ и др.; Орѣхи за Солунъ, Италия Сърбия, Влашко; Ленъ, конопи и семето имъ за Солунъ, Италия, Сърбия Влашко и др. страни; Грахъ, орасъ, лещеви, ябълки за Солунъ, Цариградъ [illegible] и Европа; Восъкъ Солунъ Триестъ и Европа; Кересте, плочи за подкови и други овдѣ се харчатъ и за Солунъ отиватъ; Памукъ за Солунъ Сърбия, Бечъ, Триестъ; Коньи, мъски, волове, овци, овни, [illegible] стока, дебелени за Цариградъ, Гърция, Египетъ, Епиръ, Тесалия и овдѣ; (Аже губано за Италия, Бруса и България.

[illegible] някога си прекида.

Битолски санджакъ: българи 152 хиляди, турци 43 хиляди, гърци 700 всичко. По слухъ, казватъ че Битолските села съ 188 български, а турски малко само 11 села и то въ Демиръ Хисарско. Манастиръ е резиденция на румели-казаскери, военен мюшир везиръ и всичко тамъ има до 25000 войска. Обдалище на митрополит съ епископия Прилѣпъ. Има консули англ. австр. и френски отъ 1853 год. До 1825 той е билъ незначителенъ градъ и само търговски центръ. Но на последние дни стана едва ли не вторий градъ въ Европ. Турция. Когато Румилъ паша побѣди Шкодренский мутесарифъ [illegible] Тоска [illegible] Султанъ. Тогази [illegible] Християнитѣ въ Манастиръ да съградятъ съ негово [illegible] църква св. Димитръ хубава и голѣма. Има повече отъ 25 дюкяни, доста молбета 4 синагоги, доста и хубави казарми и спатбени съ всичко болница. На 1859 [illegible] въ този градъ по единъ особенаго [illegible] Охридъ и Прилѣпъ

Манастиръ се нарекълъ отъ много църкви и монастири които имало въ него, а гърцитѣ наименоватъ Битоля е отъ славянско по Обитель по тур. Монастиръ. Лежи на 39 градуса на западъ отъ Прилѣпъ. Повечето отъ българитѣ въ градътъ се погърчили. Отъ тукъ, казва Йорданъ Х. Константиновъ, чакъ до адриатическото море се зове Стара и веха България. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ските села е много слѣдъ българский язикъ. Споредъ Йорд. Х. Константиновъ Битоля е на западъ отъ Скопье 26 ч. а отъ Велесъ покрена западъ 18 ч а отъ Прилѣпъ 8 ч. Основанъ на равно мѣсто. Най древний градъ въ Македония нарича Пелагония. После съ славенитѣ билъ нареченъ Обитель (Битоля) Манастир и Буково. Въ време на бълг. и сръбскитѣ царове билъ черковенъ градъ ([illegible]) (както е билъ и Воденъ (Едеса) Идчишъ, Караферъ и Солунъ) доходи [illegible] по манастиритѣ. Приказва се че около манастиръ [illegible] имало 365 черкви, а сега има само монастиръ Буково. Тос митрополия съ при Епископия Прилѣпъ ......

На 1850 е имало 28000 жители. турци, гърци (Цинцари, Православни католици) Евреи арнаути, [illegible] цигани и др.